

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davak posebe. Pošt. šte. rač. 11.153. Telefon 45-86

Misli ob novih namestitvah

Za pravi kulturni razvoj slovenskega naroda, je vprašanje rednega prirastka učiteljskega naraščaja zelo važno; po svoji pomembnosti za vzgojo in pouk našega narodnega naraščaja pa predstavlja problem, ki mu je treba posvečati največjo pozornost. V našem glasilu smo nešteto krat kazali na veliko število brezposelnega učiteljskega naraščaja, a istočasno smo tudi opozarjali na nepopravljivo škodo, ki jo narodnemu organizmu povzroča pomanjkanje učnih moči na raznih šolah. V stotine se je dvigalo število zaprtih razredov in pred zadnjimi namestitvami je manjkalo v Sloveniji nad 200 učnih moči. Namestitve novih učiteljev in učiteljic so dosežanje zadnje slike znatno izpremenile. Izgleda pa kljub temu, da bomo morali v kratkem beležiti pomanjkanje učiteljskega naraščaja.

Kako to?

Že dve leti ni dalo učiteljske nobenega prirastka. Dva zaporedna letnika vseh učiteljskih v Jugoslaviji sta bila zaprta in zato se je število brezposelnih učiteljskih abiturientov, ki je bilo že zelo veliko, v tem času vidno nižalo. Vsaka nova namestitve je redčila njihove vrste, kar je seveda le razveseljiv pojav. Toda novincev ni! In če pomislimo, da je z zadnjimi namestitvami v Sloveniji skoraj rešeno vprašanje brezposelnih učiteljskih abiturientov, se nam nehoti vsiljuje vprašanje, ali bo sedanje omejeno število dijakov in dijakinj učiteljskega moglo zadostiti zahtevam pravi kulturnega razvoja naroda po novih učnih močeh? Ali bo v prihodnjih štirih letih diplomiranih toliko učiteljev in učiteljic, kolikor bo praznih in izpraznjenih učiteljskih mest? Oglejmo si številke!

Od 208 brezposelnih učiteljskih abiturientov, kolikor jih je izkazovala naša statistika, jih je sedaj nameščenih v Sloveniji 158, a v drugih banovinah jih je dobilo mesta 20. Poleg teh jih bo 12 sprejetih v dnevničarsko službo. Skupno jih sedaj vstopa v poklic 190 in ako si od njih 208 do sedaj čakajočih ni nihče izbral drugega poklica, ali sicer resigniral na učiteljsko službo, tedaj jih ostane še 18. Upati je, da bodo tekom letošnjega šolskega leta tudi ti poslednji osrečeni z namestitvenimi dekreti. Vso bodočo potrebo po novih učiteljih in učiteljicah bo moral kriti prirastek iz učiteljske, ki pa nikakor ne more zadostovati.

Po dveh letih prestanku so bili l. 1935. ponovno odprti prvi letniki učiteljske, toda z maksimiranim številom 20 dijakov in 10 dijakinj. To maksimirano število je veljalo do letos. Če računamo s tem, da je skoraj izključeno, da bi vsi, ki so se vpisali v prvi letnik, vseh pet letnikov izdelali in tudi srečno prestali diplomski izpit, tedaj smemo predvidevati, da bo prihodnji jesen v Sloveniji skupno z abiturientkami iz privatnih učiteljskih v najboljšem primeru le 70 do 80 učiteljskih abiturientov (-inj), ki se bodo potegovali za učiteljsko službo. Približno tako število abiturientov bodo dajala učiteljska vsa nadaljnja štiri leta. Praksa je pokazala, da se v Sloveniji, zaradi upokojeve, smrtnih primerov, otvoritev novih oddelkov, odhoda na višjo pedagoško šolo, ostav in iz drugih vzrokov, izprazni letno približno 150 učiteljskih mest. Primerjava števila abiturientov s številom praznih mest nam pokaže povsem jasno, da se bo v prihodnjih štirih letih pokazalo znatno in občutno pomanjkanje učitelstva. Ali ne bodo odločujoči činitelji takrat klicali nazaj onih, ki so, prepričani, da v svoji ožji domovini ne pridejo tako kmalu do službe, zaprosili za namestitve v drugih banovinah? In dalje, ali ne bodo klicani tudi oni, ki so proti svoji volji odšli drugam?

Prav gotovo so z navedenimi dejstvi računali tudi na odločujočih mestih, kajti letos je bilo na državnih učiteljskih v Sloveniji odprtih 6 prvih letnikov. Tako se je glasil odlok, toda prijav za ženske razrede je bilo preveč, za moške premalo. Za dva prva moška razreda (80 predvidenih mest) v Ljubljani je bilo 82 prijavljencev, a od teh le 57 sprejetih, ker ostali niso izpolnili vseh pogojev; za en ženski razred (40 predvidenih mest) je pa bilo 195 prijavljenk in le 40 sprejetih. Povsem drugačno sliko nam nudi Maribor. Tu se je za dva moška razreda (80) prijavilo komaj 35 reflektantov, ki so bili menda tudi vsi sprejeti, a za en ženski razred (40) je bilo od 75 prijavljenk sprejetih 40.

Navedene številke ne kažejo ravno rožnate perspektive za bodoči razvoj našega šolstva, dajo pa obenem mnogo misliti. Brez dvoma bo nujno potrebno ugotoviti in odstraniti vzroke.

Zahtevamo in želimo kritiko svojega dela

»Brez resne, stvarno osnovane kritike kulturno življenje sploh ne bi bilo mogoče...«

Dr. K. Ozvald.

Pojem kritike predstavlja marsikje še nejasen in napačno razumevan problem. Ako hočemo uspešno rešiti katero koli aktualno vprašanje, moramo svojo prvo pozornost posvetiti problemu kritike.

V praktičnem življenju naših okrajnih organizacijskih edinic se žal še ponekod vedno enači stanovska zavest članstva s slepo soglasnostjo in z zanosnim idealiziranjem vsega, kar se počenja. Stanovska linija in sloga kot organizacijsko-tehnični načeli se tu pa tam napačno istovetita s popolno ideološko soglasnostjo in kompromisarstvom v načelnih gledanjih. Vse članstvo bi naj mislilo in delalo le z eno glavo, odnosno namesto uveljavljanja lastnih pogledov in mnenj, naj bi članstvo že vse v naprej hvalilo in odobraval.

Kritična nadarjenost, bistrejši pogledi in objektivnejša razsodnost poedinega člana, ki želi objasniti svoje odvojeno mnenje ter uveljaviti svoj predlog, pa se z nervozno nemirnostjo istovetijo z nepremišljenimi in netaktnimi gestami, ki baje škodujejo ugledu, slogi in enotnosti učitelstva ter pomagajo njihovim nasprotnikom in sovražnikom. Tu je potem govora o »netaktnem postopku stanovsko nezavednega člana«, ki tako ocenjen pač težko pridobi za svoje mnenje in predloge potrebno pozornost in naklonjenost.

Kam vodi zatiranje kritike?

Posledica zaviranja in onemogočanja kritike je pomanjkanje zdrave diskusije in kresanja različnih mnenj, padanje zanimanja za skupno iskanje boljših delovnih metod ter vedno večja apatija »nezavednega« članstva, ki poleg vestnega plačevanja članarine predaja s sprejetjem edine kandidatne liste vse dolžnosti upravnemu odboru, ki se nato z vsemi mogočimi »moralnimi vzpodbudami in pozivi« brezuspešno bori za razgibanje in za aktivno pritegnitev članstva.

To je ena izmed bistvenih in usodnih napak, ki še žal niso vsepovsod popolnoma izumrle. S tega vidika bi lahko premostrili in navedli v ilustracijo mnogo dogodkov, ki so imeli pozneje usodni vpliv na našo organizacijo, ki jih je drago plačala.

Kritiki,

to so dejanski nosilci novega življenja!

Na drugi strani pa nam naša organizacijska zgodovina zopet jasno priča in dokazuje, da so prinašali napredek, to je resnično progresivno oplajanje našega organizacijskega življenja vedno le oni, ki niso bili zadovoljni z obstoječim stanjem. Oni so s svojo kritiko ustvarjali nove, popolnejše poglede na probleme ter izpopolnjevali življenje s svojimi sodobnejši spoznanji, izkustvi in pogledi na življenje in svet.

Veliki duhovi

kritično iščejo objektivne vzroke!

Univ. prof. dr. K. Ozvald pravi: »Kritika, najsi nastopa kot ugovarjanje, upiranje, zahtevanje, nov pokret ali kakor že koli, ni kak umetno zanešene neobdobje, ampak je čisto pristna prafunkcija človeškega duha, nič drugačna od gledanja, spominjanja, hotenja itd. Brez resne, stvarno osnovane kritike kulturno življenje sploh ne bi bilo mogoče. Zato je pač docela naravno, da prav sedaj, ko se čas lomi in vzhaja kvas za neznanam bodočnost, v globino usmerjeni veliki duhovi kritično iščejo objektivnih vzrokov in objektivnih zakonitosti raznovrstnim pojavom sodobnega življenja, zlasti bolj nevšečnim...«

Kaj pravi zgodovina?

Največji pionir in graditelj v vsaki dobi je bil vedno le oni, ki je rušil staro, preživelo ter s tem ustvarjal in delal prostor novemu, boljšemu in popolnejšemu. To so oni večni nezadovoljenci. To so kritiki po instinktu, po prepričanju in po poklicu. To so dejanski nosilci novega življenja!

»Bog živi kritiko!« je vzkliknil naš veliki kritik, Levstik.

Resnično je dejstvo, da se nobena društvena uprava, ki jo sestavljajo sposobni duhovi, ne boji kritike. Obratno, ona si kritiko celo želi, kajti vsaka upravna instanca doblja mnogo več iniciativ, koristi in življenja od resne kritike svojega članstva, kakor pa od njegovega slepega zaupanja in 100 % soglasanja. Ne smemo pozabiti dejstva, da preveliko zaupanje velikokrat preskače važne in bistvene zadeve. Oni, danes sicer redki, ki že v naprej vse odobravaljo in vsemu ploskajo, kar pride »od zgoraj« in dušijo vsako zdravo misel, ki pride »od spodaj«, s tem svojim ravnanjem močno zavirajo demokratični razvoj in napredek ter nazadnje uničijo vse.

Svobodna, načelna kritika je neobhodna!

To je spoznalo tudi zastopstvo vsega učitelstva, ki je s sprejetjem deklaracije o smeri stanovske politike JUU na glavni skupščini v Sarajevu l. 1935. zajamčilo popolno enakopravnost, svobodo vesti in mišljenja vsakemu članu, z zdravim hotenjem, da »se članstvo izpopolnjuje za samostojno mišljenje, da se omogoča svobodna, stvarna, načelna in dobrohotna kritika, ki je pogoj za zdrav razvoj organizacije in stanu...«

Zato spoštujemo in pozdravljamo vsako kritiko!

Na glavni skupščini v Skopju l. 1937. je predsednik JUU, tov. Dimnik, ob splošnem odobravanju vseh še jasneje izkristaliziral problem kritike v naših vrstah takole:

»Vendar moram, dosledno principom demokracije, izjaviti, da uprava nikakor ne želi neomejenega in najmanj slepega zaupanja, ki bi uspravalo naše vrste. V zdravi borbi je zdrav napredek in življenje!«

Kdor dela, lahko tudi greši, in čim več dela, tem več lahko greši. Zato spoštujemo in pozdravljamo vsako kritiko, sami bomo negovali in zahtevali kritiko svojega dela — da lahko pravočasno odpravimo pogoške in reguliramo delo v pravilno smer...«

Nujna je tudi resnična svoboda tiska!

Kdo še ni spoznal iz navedenega dovolj jasno, kje je vzrok, da je članstvo v težkih razdobjih in razmerah prepuščilo vso odgovornost in dolžnosti tovarišem v upravnih odborih, samo pa ostalo, kljub vsem naporom odborov, ob strani brezbržno in malodušno?

Kdo še ni spoznal, da je za resno, večje in poglobljeno organizacijsko življenje in de-

lo tudi nam brezpogojno potrebna smotrna gojitev in pospeševanje zdrave kritike?

Kdo še ne ve, da je za kritično in aktivno sodelovanje članstva nujno potrebna kot predpogoj temeljita, vsestranska in načelna informiranost članstva o vseh akcijah društvenega življenja?

Predpogoj tej pa zopet prava demokracija in resnična svoboda mnenja v notranje-društvenem življenju, kot tudi, in to v prvi vrsti, resnična svoboda tiska (radi pravilnega informiranja članstva) ter končno dejanska demokratizacija celotnega slovenskega javnega življenja.

In vsi slutimo, da prihaja nekaj velikega...

V novo, bližajočo se dobo gledamo polni zaupanja, da — po dolgih letih neprijetnega, težkega, življenja in zdrav razvoj dušičnega ozračja našega javnega življenja — omogoči in zajamči v naši ožji domovini res popolno enakopravnost, svobodo vesti in mišljenja vsakomur, da se tako tudi naš mali narod uvrsti med kulturno visoko stoječe narode.

Kritiki — sodelavci, na plan!

V naših lastnih vrstah pa razgibljimo novo življenje, posvečujoč glavno pozornost resnični vsestranski informiranosti članstva ter njegovemu čim aktivnejšemu kritičnemu sodelovanju. Zato želimo, da se v naših vrstah pojavijo tovariši z več lastne iniciative, ki bodo vse delo upravnih in ostalih odborov podprli in poživili s svojim kritičizmom.

Več diskusije, več stvarnega dela!

To je naše načelno stališče, ko želimo — ob otvoritvi letošnje sezone občnih zborov in volitev upravnih in ostalih odborov za 3 letno dobo po naših okrajnih društvih — da bi se na teh zborovanjih manj ploskalo in več mislilo, več debatiralo in več delalo.

Pavle Šegula.

Pedagoški tečaj v Mariboru

(Nadaljevanje in konec)

Četrty dan so predavatelji obravnavali vprašanje jezikovnega pouka v sodobni šoli. Na svojski občuteni način je prof. D. Glinškova podala nekaj izbranih poglavij iz sodobnega slovnškega pouka. Slovnški pouk mora izhajati iz doživljanja, a delo naj bo spontano. Nikakor pa ne sme jezikovni pouk ločiti stvarnosti od jezika. Ne trpamo ne preveč in ne prerano slovnške snovi in raznih definicij, ki končno niso važne, važno je jezikovno doživljanje in razumevanje. Gradivo in obliko dela je prilagoditi otroku. Otroci do 10. leta ni zrel za pravo abstraktno slovnico, zato slovnška poimenovanja na nižji in srednji stopnji niso nujna. Najprej je potrebno pravo življenjsko razumevanje slovnškega pojava in oblike, teorija sledi pozneje. Zanimiv je praktičen primer, ki ga je navedla predavateljica, ko so dečka prezgodaj vpregli v sklanjatev. Izhodišče slovnškega pouka bodi pristna življenjska situacija, ki nudi neizčrpno gradivo za pravilno oblikovanje otroškega jezika. S čistim, pravim slovnškim delom je čakati na pravi čas in je sistem možen kvečjemu na višji stopnji. Opozorila je tudi na napake v spisju in govorici, ki dajejo mnogo prilike za jezikovno oblikovanje. Dialekt ne smemo s silo zatirati in pretiravati knjižnih oblik in izrek. V govorici naj vlada neka domačnost, ljubezen. Upoštevati je tudi individualne motnje. Več pažnje pa je posvetiti frazeologiji, besedotvorju in pomenoslovju ter odpravljanju germanizmov. Ne ubijajmo z mehanizacijo raznih slovnških pravil volje do sodelovanja in zanimanja za materinski jezik, temveč gojimo s primernim in ustrežajočim delom ljubezen do slovenskega jezika.

O spisju v sodobni ljudski šoli je govoril A. Žerjav. Prikazal je kratek razvoj spisovnega pouka ter nas je preko Hildebranda, Scharrlmannja, Senkoviča in Seidemanna pripeljal do sodobnega spisja. Nazorno je to pokazal v grafičnem pregledu, kjer je označil posamezne razvojne faze spisovnega pouka: vezano reproduktivno spisje (do 1900.), prosto doživljajsko spisje (1900.—1920.) in ustvarjajoče spisje (1920....). Mladinoslovne osnove spisovnega pouka je predavatelj opredelil na tri stopnje: 1.—3.; 4.—5. in 6.—8. š. l. Na praktičnem primeru, na enoti »Pokopališče«, je prikazal možnost spisovnega izživljanja v raznih spisnih oblikah (11) in so slušatelji te primere na veliko beležili. Pa menda to ni dokaz, da ne beremo »Popotnika«, kjer je predavatelj to podrobneje prikazal. (»Popotnik« LIX.) Nakazal je tudi probleme produktivnega spisja in način oblikovanja teme. Pri tem odklanja obče teme n. pr. »Kako sem preživel letošnje počitnice« ter priporoča, da se obdelajo detajli. Predavatelj priporoča tudi, da se goji reportažna oblika spisja. Na enoti »Naše domače živali« je praktično prikazal primerne teme spisom za vse stopnje. Ob koncu se je še podrobneje dotaknil spisovne korekture, a mimogrede

še pravopisnega spisa in razmerja spisja do slovnice.

V diskusiji se je podrobneje osvetlilo vprašanje »prostege spisja« in sistematičnega dela v tem pravcu. Poudarjalo se je tudi, da je v slovnškem pouku treba opredeliti strukturno in doživljajsko (psihološko) stran.

Petidan smo govorili o domači vzgoji in o učnih načrtih.

Prof. V. Čopič je pokazal na nekatere naloge učitelja pri domači vzgoji. Uvodoma označi okvir domače vzgoje ter oriše faktorje, ki vplivajo na domačo vzgojo. Pri tem omenja vlogo učitelja, duhovnika, zdravnika, babice, časopisa in knjig, turistike in športa ter vlogo raznih društev in korporacij. Ko prikazuje položaj učitelja v kraju, ugotavlja, da se mora učiteljstvo zavedati, da je domača vzgoja podpora šolski vzgoji in obratno, zato je nujna povezanost šole in doma v pravcu pravilne gospodarske in narodno-državne vzgoje. Pri tem delu se stavlja učiteljstvu in vsem ostalim pozitivnim faktorjem težke ovire, ki jih pogosto s samim vzgojnim prizadevanjem ni mogoče premestiti. Tu so težke gospodarske in socialne razmere kmečkega in delavskega življa in silna kulturna zaostalost. Alkoholizem uničuje cele družine in generacije. Velika ovira je tudi naše tipično strankarstvo. V takih razmerah mora biti delo učitelstva sistematično. Pri označitvi dosedanjega dela omenja delo in napore »Učiteljskega pokreta«, ker mora biti poznavanje kraja in življenja osnova za uspešno podporo šole domači vzgoji. Da pa rešimo, kar se rešiti da, je nujno: a) preskrbite vse otroke s šolskimi potrebščinami b) zahtevati občinskega zdravnika, ki bo vodil kontrolo o zdravstvenih razmerah doma in dece; c) preskrbeti deco v šoli s hrano in č) oskrbovati otroke z obleko. Predavatelj je mnenja, da bi morali banovina in država vsaj delno podpreti naše družine v skrbi za mladino. Viri bi se naj dobili iz ogromnih dohodkov na trošarini. Nujno so potrebni ozki stiki s starši (mate-

Vsešina:

Misli ob novih namestitvah.

Zahtevamo in želimo kritiko svojega dela. Pedagoški tečaj v Mariboru. Učiteljevo delo in potreba učiteljskih po-
čitniških domov.

Več naše pesmi.

Tovariš Anton Petriček — osemdesetletnik.

† Željko Križnar.

LISTEK: Pesmi Vide Tauferjeve. — Ivan

Gol-Voj: »Človek, od kod in kam.«

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski

pravnik. — Učiteljska tiskarna. —

Mladinska matica. — Šolski radio. —

Stanovska organizacija JUU. — Novosti

na knjižnem trgu.

rami in očeti) kakor tudi z doraščajočo mladino. Pri vsaki šoli naj se ustanovi društvo »Šola in dom«. Prireajo naj se tedni in tečaji za stare in odraslo mladino ali vsaj roditeljski sestanki.

O učnih načrtih sta govorila E. Vrane in J. Kontler. Prvi je razpravljal o problematiki učnih načrtov. Iz ankete s tečajniki (42 % odgovorov) je prikazal mnenja učiteljev o sedanjih učnih načrtih. Med odgovori je gotovo najkrepkejši oni, ko učiteljica načrta na šoli še sploh videla ni. Analiziral je stare načrte iz leta 1924., 1932. in 1934. Za uspešno delo je nujen tako okviren kakor podroben učni načrt, da nekateri temu ugovarjajo. Od drugega in ustrežajočega načrta pričakujemo: da je posledica prečiščenega učnega in vzgojnega smotra; da je izobraževalna dobrina racionalno izbrana in da ja snov organsko razporejena. Cilj šole postavlja država (družba), za katero se mladina vzgaja. S postavitvijo smotra je dan že tudi okvir učnemu načrtu, vendar pa je izbor vršiti iz naslednjih vidikov: snov mora biti kulturno pomembna in časovno sodobna, krajevnim in pokrajinskim prilikam ustrežajoča ter mladinsko in psihološko pravilna. Država naj izda maksimalen načrt, ki se potem krajevno priroji. Razpored gradiva je lahko predmetni, koncentracijski ali z letnimi vodilnimi idejami za posamezne razrede. Predavatelj izraža upanje, da bo nov načrt vsaj v glavnem ustrežal načelom pravega in ustrežajočega učnega dela. Sprejeta je ideja letnih enot s celostnim poukom v I. in II. razredu, z nakazano celostjo v III. in IV. razredu, a na višji stopnji pa se predvideva kurzni (tečajni) pouk z diferenciacijo snovi.

O vprašanju, kakšen naj bo podroben učni načrt, je govoril drugi predavatelj. Pokazal je muke in težave učitelja Janeza Kersnika I., ki bi naj sestavil podroben učni načrt za I. razred. V počitnicah je odlašal to neprijetno delo, dokler ga ni zatekel 25. avgust oz. 1. september. Iskal je, da bi kje staknil podroben učni načrt in ga še v zadnjem trenutku prepisal. Simpatičnejši je pa bil učitelj Janez Kersnik II. (tudi iz Studenc), ki je že v začetku julija bil v marsičem na jasnem. Poznal je krajevne gospodarske in socialne ter kulturne in nacionalne razmere, vedel je, kam odhaja mladina iz šole. Na podlagi teh spoznanj je postavil naslednji cilj svojega bodočega dela, obenem tudi okvir svojemu podrobnemu učnemu načrtu: Vzgojajmo zaveden naraščaj, gojimo smisel za praktične poklice in pripravljajmo za srednje šole. Odločil se je, da bo vodilna ideja domoznanstvo ter da bo načrt omogočal samostojno pridobivanje znanja. Potem si je izposodil v učiteljski knjižnici ali v Pedagoški centrali potrebne psihološke, mladinske, pedagoške in didaktične knjige za študij. Po tej orientaciji si je zbral izobraževalno dobrino, določil letne in delovne okvire. Tako opremljen in oborožen se je javil 25. avgusta šolskemu upravitelju v Studencih na delo. Kersnik II. ne išče izdelanih učnih načrtov, tudi ne ponuja 100 din nagrade za prepis takega načrta, niti ne zadržuje izposojenih načrtov. On ve, da je le oni načrt dober in uporaben, ki je zrasel v krajevnih potrebah in v njegovi glavi. Svoja izvajanja je predavatelj ponazoril s praktičnimi primeri in grafikoni.

Diskusija o učnih načrtih je pokazala živo zanimanje za izboljšane učne načrte ter iznesla zahtevo, da so za krojenje okvirnih — minimalnih ali maksimalnih — in podrobnih učnih načrtov odločilni le poklicni pedagoški krogi.

Šesti in zadnji dan je pa bil posvečen čistemu praktičnemu delu, didaktiki. G. Šilih je govoril o skupinskem delu v šolskem pouku. Svoja izvajanja je naslonil na tri načela: načelo svobode, načelo dinamičnosti in načelo življenjske bližine. O svobodi je dejal, da brez nje ni razvoja in ne morale. Vendar pa ima svoboda neke meje, sajate v sintezi individualnosti in kolektivizma.

Pesmi Vide Tauferjeve

Vida Tauferjeva je začela pesnikovati ravno v tistih povojnih letih, ki so tudi v našo literaturo prinesle kaotičnost in vročino reakcije na vse tisto, za kar se je človek čutil prikrajšanega v od vojne razbičanih letih brezprogramnega življenja in silovite miselne ter čustvene onemoglosti, omotice in raztrganosti. Torej v dobi, ko so se umetniki skušali kar najbolj otestiti zunanjih oblik in vseh tistih nevidnih spon, ki so jim ovirale sprostitve intuicije, po kateri so hoteli ekspresivno, torej iz same človekove duševnosti oblikovati, graditi in postavljati neke nove osnove v umetnosti ter se razmahniti v novih miselnih in idejnih vzgonih.

To je doba »Treh labodov«, v katerih se je najprej začrtal prvi izkriž slovenske literarne mladine in v katerih naslednje prvence ekstretno ekspresionističnih pesmi Vide Tauferjeve. Toda to je bila neka nujna zahteva dobe ter neka živčna bolezen tistih let. Ko pa se živčevje umiri, se tudi človek — toda tudi utrudi. In tako je kaj kmalu sledila utrujenost, ki je eden izmed značilnih znakov naše povojne literarne generacije. S tem vzporedno pa se je to tudi v literaturi ohladilo in tako nam je pesnica za nekaj let nato kakor ugasnila. Morala je doživljati svoj preporod, ki pa je moral biti v odsevu borb in iskanja tih in iskren ter brez vsakega hrupnega patosa. To je bil razvoj v lastno samoniklost, kateri jo je privedel k čistim pesmim po daljšem zatišju in notranjem prelomu, kateremu je nato še sledila tudi zahteva po novi pesniški besedi.

Pred kratkim izšla njena zbirka »Veje v vetru« je zato tembolj iznenadila, pa tudi za-

Zahteva svobodo za učitelja, otroka in šolo. Stara šola je bila statična. Nova stremeljena imajo značaj dinamičnosti že po svojem zunanjem licu (ureditev šolske sobe), kakor tudi po notranjem (razgibanem) delu. Nova šola nikakor ne prenese le ene učne oblike, ker bi nujno vodila nazaj k statiki. Načelo življenjske bližine zahteva, da ni šola radi šole, temveč za življenje. Naše delo se mora orientirati po življenjskih situacijah. Te tipične situacije so: igra, delo, uživanje, razgovor, praznovanje. Take prirodne situacije dobe v šolskem delu pedagoški pomen, biti pa morajo plod prečiščenega organizatoričnega dela. Pedagoška situacija je vzgojna in učna. Učna situacija naj bo prirodna, tehnično obvladana in obeležena z ustrežajočim pedagoškim taktom (odnos). Predavatelj vzpoteja ves kompleks šolskega dela s strategijo (načrt: celostne, tedenske, dnevne, didaktične enote) in taktiko (odločitve v situaciji). O skupinskem delu, ki je ena izmed učnih oblik, je omenil njega organizatorične možnosti. Podrobno je razčlenil odlike in hibe te učne oblike ter je pokazal tudi na mladinske osnovne. Skupine tvori učitelj (poudarek ne svobode) ali učenci sami, a učitelj po potrebi regulira. Najboljši delavec v skupinskem delu je ustvarjalni tip učenca, voditelju skupine je pa potrebno mnogo socialnega čuta. Najprimernejše so skupine po 5 do 6 otrok. V nadaljnjih izvajanjih je predavatelj pokazal še potek skupinskega dela in skupinsko delo v okviru posameznih predmetov. Naznačil je tudi vlogo učitelja v tej delovni obliki in osvetlil uspeh skupinskega dela, ki ga je treba kontrolirati in poobčiti s skupnim razrednim delom.

S tiho zaposlitvijo učencev je seznanil tečajnik VI. Majhen. Že stara šola je upoštevala tiho delo, vendar je bilo zelo enostransko usmerjeno in premalo produktivno izrabljeno. V sodobni šoli si tiho delo stavi za smoter, da si učenci vežbajo svoje sile in si prisvoje neko tehniko dela, ki je nujna za nadaljnje izobraževanje. Osvetlil je tiho delo v okviru razrednega pouka s psihološkega in sociološkega vidika. Svojo posebno važnost ima tiho delo na nižje organiziranih šolah.

Učiteljevo delo in potreba učiteljskih počitniških domov

Ob zaključku in tudi ob začetku vsakega šolskega leta pomilujemo one številne tovariše in tovarišice, ki imajo v razredu veliko število otrok, kakor tudi vse tiste, ki delujejo na oddaljenih enorazrednicah. Za vse te je šolsko leto trudapoln, 10 mesecev trajajoč delavnik. Mnogi imajo delavnik v šoli in tudi izven nje. Delajo brez počitka in brez razvedrila. Tem je v počitnicah potreben telesni in duševni odpočitek, potrebno jim je pravilno razvedrilo, da si naberejo moči za svoje bodoče trudapolno delo.

Noben stan ne zahteva tolike zbranosti celega človeka, kakor naš. Ne zadostuje pridobljeno šolsko znanje, učitelj se mora vedno izobraževati. Zasledovati mora pedagoško-metodični razvoj, kakor tudi gospodarsko tehnično in socialno stran življenja. Da more svojemu stremljenju zadostiti, mora imeti poleg sredstev tudi čas. Dober učitelj potrebuje ves dan za svojo službo. Pet ur dopoldne za delo v šoli in ostali čas za pripravo in nadaljnji študij. Delo v šoli zahteva zbranega, zdravega in prisrčnega človeka, terja vso pozornost in vse živce. Dolgotrajna pozornost in zbranost utrujata živce.

Učitelj je zaposlen tako intenzivno, da nima proste niti minute. Toda vsakdo rad opravlja svojo naporno službo. Veselje ima takrat, ko vidi kako napreduje deca pod njegovim skrbnim vodstvom. Čeprav je naša služba naporna, bi ne smeli biti z njo nezadovoljni. Vsakdo mora priznati, da je v primeri z mnogimi drugimi poklici vendarle lepa.

Učitelj mora voditi kontrolo o tem, da se tiho delo ne spremeni v tiho počivanje, temveč mora učence navajati, da morajo delati in doseči neki uspeh z lastnimi močmi. Učitelj ima tudi pri tihem delu mnogo dela, morada res ne toliko direktnega kakor indirektnega, ki se zrcali v njegovem in razrednem delovnem načrtu, v učiteljevi pripravi, posebnosti pa še v pravcu organizacije takega dela. Načini tihega dela so kaj mnogovrstni: iskanje novih poti dela, vglabljanje v literaturo, samostojni sestavki, poglobitev realistične snovi, ponazoritev predelane, sestavljanje računskih nalog, opazovanja, pripravljalna dela in zbiranje podatkov, samostojne rešitve, nadaljevanje dela, razčlemba, vaje v izboljšanju znanja, čisto svobodno delo, računski itd. Za tako delo (kakor tudi za skupinsko) bi bil našim šolam nujno potreben šolski leksikon.

Po teh referatih, ki sta pokazala mnogim nove možnosti šolskega dela, se žal radi poznega časa ni razvila diskusija, da bi imelo učiteljstvo k tem praktičnim vprašanjem našega šolskega dela staviti nebroj vprašanj in svojih pripomb.

Lepa udeležba in vztrajanje na tečaju je pokazalo, da se učiteljstvo ne straši ne stroškov in ne truda, da poglobi in razširi svoje znanje, da dobi novih pobud za delo na našem podeželju daleč stran od kulturnih centrov, kjer je polno ovir, kar je še posebej pokazal v svojem referatu prof. Čopič. Da vlada v lepem delu učiteljstva živo zanimanje za pravo pedagoško delo na naši vasi, dokazujejo želje, ki so jih iznesli posamezni tečajniki v osebnih razgovorih in ki so bile potem postavljene v naslednjem predlogu: Pedagoška centrala naj bodoči svoj pedagoški tečaj posveti povsem vaški šoli: oris vasi; vaška šola kot strokovna ali obča izobraževalnica; razlika med mestno, industrijsko in vaško šolo; učne oblike v vaški šoli; praktični primeri dela na nižje, srednje in višje organizirani šoli; učiteljeva priprava na vaški šoli; učni načrt in vaška šola in drugo.

Mile.

Res je, da je učitelj tisti uradnik, ki mora v vsako najbolj oddaljeno vas; res je, da mora stanovati v nezdruženih prostorih, res je, da je v razredu v nezdravem zraku izpostavljen vsem mogočim boleznim, posebno jetiki in revmatizmu, kar dokazujejo številni smrtni primeri. Vse je res. Toda prišel bo čas, ko se bodo tudi ti nedostatki zmanjšali ali odstranili. Upajmo, da bodo zidali bolj zdrave, zračne in sončne razrede in sobe; upajmo, da se bodo uredile razmere glede službovanja v oddaljenih in težkih krajih; upajmo, da se bodo življenjske razmere nekoč izboljšale.

Ali smo kdaj pomislili, da ima učiteljski poklic tudi lepe strani in da je stanovska organizacija priborila že marsikatero olajšavo? Imamo tudi počitnice. Niso radi nas, so radi mladine, da se telesno in duševno opomore od naporenega šolskega dela. Z mladino smo jih deležni tudi mi, da si z njo vred odpočijemo in telesno okrepimo. Žalobno je to zaradi gmotnega stanja učiteljstva v današnjem času težko izvedljivo. Letovanje je za učitelja predrago. Da bo pa možno, je treba resneje misliti na učiteljske počitniške domove, kjer bi učiteljstvo ceneje letovalo.

Poštni uradniki imajo izvrstno urejena svoja okrevališča ter jim moramo priznati, da so pravilno razumeli težko, naporno in izčrpajoče delo svojih članov ter jim v oddolžitve dela nudijo res lep in cenen odpočitek. Imajo 3 domove: Enega na morju v Kaštel Lukšiču pri Splitu, drugega na Pohorju in tretjega v Vrnjački banji. V domove se sprejmejo

Le sodelovanje prav vsega učiteljstva v stanovski organizaciji bo pripomoglo do popolnih uspehov borbe za naše pravice.

poštni uradniki in njih družinski člani. Dnevna preskrbovalnina znaša na morju in Vrnjački banji 23 din, na Pohorju pa 25 din. Torej stane 10 dnevno oziroma 20 dnevno letovanje 230 oz. 460 din.

Za učiteljstvo bi seveda ne mogli graditi kakih centralnih počitniških domov, ker bi bili premali. Najbolje bi bilo, da bi imelo slovensko učiteljstvo svoja domova: Enega na morju, drugega v planinah. Cene v teh okrevališčih bi seveda morale biti primerne našim plačam. V ta namen se je pred leti ustanovilo v Ljubljani društvo za zgradbo učiteljskega doma v Omišlju na otoku Krku. To društvo namerava zidati reprezentativen dom v Omišlju ter ima tam že kupljen prostor. Vendar do realizacije še ni prišlo, ker še vedno ni dovolj sredstev. Deleži društva so namreč visoki, znašajo 2500 din, ki se pa morejo vplačati tudi v manjših mesečnih obrokih. Še boljše bi bilo, če bi prevzela iniciativo sekcija ter bi pozvala celokupno učiteljstvo, da prispeva k zgraditvi prepotrebne počitniškega doma. Prepričan sem, da bi bilo okrevališče polnoštevilno zasedeno. V izvenpočitniških mesecih pa bi se tam lahko zdravili rekonvalescenti ali pa bi se dal dom v najem. Baš tako bi bil potreben počitniški dom na planinah, bodisi na Pohorju ali Gorenjskem. Lep počitniški dom v slovenskem narodnem slogu so si zgradili na Stolu (1200 m nadmorske višine!) ljubljanski bogoslovci. Zgradba je lesena, porabili so les od izkrčnega gozda. Tak dom bi si učiteljstvo lahko zgradilo že z deležem 100 do 150 din. Znano je, da ne godi slehernemu vroča morskakli- ma, nekatere bolezni naravnost zahtevajo planinski zrak in mir. Tem bi bilo ustrezno z ureditvenjem planinskega počitniškega doma. V obeh domovih bi bil možen obisk velikega števila učiteljstva in družin. Pri sedanjih nizkih prejemkih si učiteljstvo ne more privoščiti dragega odpočitka v hotelih in penzionatih, kjer stane dnevna oskrbovalnina 50 do 80 din. K temu moramo prišteti še stroške vožnje in razne druge izdatke. To so previsoki izdatki, ki jih učiteljstvo ne premore. V počitniških domovih bi znašala preskrbovalnina ca. 23 do 25 din. Ta izdatek bi marsikdo še nekako premogel.

Ze sedaj, med šolskim letom, bi morali resno razmotrivati vprašanje: kako bi najlaže in najspešneje realizirali zgradbo učiteljskih počitniških domov. Njih velika važnost in potreba je pač izven vsakega dvoma. Ta važen problem bi se moral obravnavati na učiteljskih zborovanjih in zainteresirati z zamisljo vse učiteljstvo, ki bi naj pri akciji sodelovalo z nasveti, predlogi in sredstvi. V skupnem in složenem delu celokupnega učiteljstva je možno izvesti take velikopotezne načrte. Da je naš stan zmožen uresničiti velike stvari, kažejo nazorno naše vzorne gospodarske organizacije, ki so vse plod zavednega združništva. Zato upajmo, da se bo tudi zgraditev učiteljskih počitniških domov prav kmalu uresničilo in da bomo kmalu uživali v njih lepoto jadranskega morja in slovenskih planin.

-a-

KMETSKA POSOJILNICA ljubljanske okolice v Ljubljani

ima naprodaj male hiše in lepe parcele v Ljubljani, na Viču, v Šiški, na Bledu itd.

Ni moj namen tolmačiti njenih pesmi, saj prav za prav s prozo tega sploh ni mogoče. Tudi ni namen v našem stanovskem listu opozarjati na to zbirko, ker je avtorica učiteljica. Ne, zaslužijo pač to pesmi z najširšega gledišča, saj nudijo oni redki užitek, ki mu pravimo estetska naslada.

A. Debenak.

Ivan Gol-Voj: „Človek, odkod in kam“

Ivan Gol-Voj nam je že v svoji prvi knjigi »Človek, ki prihaja« zapisal stavek: »Kritična doba, v kateri živimo, je obenem doba iskatelev, in to je njena svetla plat.« Gol-Voj je v tej kritični in zagonetni dobi mnogo iskal — in moremo reči — tudi mnogo našel. To nam dokazuje njegova druga, letos izšla filozofska knjiga »Človek, od kod in kam«. Knjiga je po vsebini bogata, nosi v sebi vse glavne elemente globokega svetovnega nazora, ki predstavlja nekako sintezo idealizma in materializma.

Izhodna točka mu je tisti znani Descartesov stavek: Cogito, ergo sum. (Mislim, torej sem). Iz tega stavka oziroma iz takega dušnega delovanja izvaja, da je vsaka duša »vzaja«, »ti«, »ona« bitnost zase, ki igra vlogo »četrte« — kakor on pravi — osnovne dimenzije oziroma substance, ki v času gradi svoj pripadnostni trodimenzionalni prostor — telo. To telo služi duši le za sredstvo, orodje za njeno »svestno« obstojanje in delovanje v svetu. — Ko razlaga o neumljivosti osnovne oziroma duhovne dimenzije — duše, zagovarja nauk o reinkarnaciji (a metempsihozo, egiptovski nauk o seljenju duš pobija

sniske besede in težnje po oblikovanju. V njih njena lirika nadkriljuje vse druge! Eden izmed najlepših ciklusov pa je gotovo tudi »Magdalena«, saj v njem tako iskreno stopi čisto na dno življenja in v trpljenje ter življenjski nemirnosti in samopriznanju išče rešitve in očiščenja svojemu odnosu in odgovoru, ki tu pomenja že izglajen vzpon v poduhovljen podvig. V njem, kakor tudi v sonetih »Jesenski razgledi«, ali v »Znani obrazi« se javlja tvorna fantazija in zrelost v meditaciji in vglabljanju tako zelo, da splahnejo še tiste ekspresionistične pobude, ki jih v par pesmih še ne more zatajiti. V »Znani obrazi« in še tu in tam ji misel zatrepeče tudi s socialno šibkejšimi, toda socialne impresije niso shematizirane, temveč psihološke, v prvem obrazu pa samoniklost psihološko izredno tenkočutno ilustrira, kar učinkuje v taki zanimivi obliki še najbolj. Pri vsem tem osvetljuje notranje bistvo človeka tako, da njena čista ženska lirika ostane nedotaknjena v krhkih tonih, ki so tako značilni za pesmi Vide Tauferjeve.

Pot pesnice od »Treh labodov« do zbirke »Veje v vetru«, ki jo je krstila s simbolističnim imenom po pesmi »Mlade veje«, ko pravi:

Mlade veje so zatrepetale,
v strahu so se vile ko roke.
Dež je tolkel, veje so jokale,
z listja so jim padale solze.

pomeni pot, na kateri se je pesnica iz svojega vročega srca izjokala do dna. Kar je po letih s te poti ostalo, je čudovito zatišje, iz katerega v sonetih, ali v pesmih kot je »Kapelica«, »Zrcalo« ali »Pajki« doseže svojemu občutju in zaznavam razpoloženje, ki ga boš zaman iskal pri kateri koli naših pesnic.

Več naše pesmi

Učiteljstvo je v zadnjem času uvidelo, da predpisano šolsko glasbeno-vzgojno delo ne zadovoljuje in da je to delo treba razširiti in poglobiti. Dosedanje glasbeno delo na šolah ne more ustaviti upadanja naše narodne glasbene tvornosti. Večina za pevsko delo zainteresirane učiteljske zastavlja vse sile, da z enotno organiziranim delom, ki naj daje ljudskemu petju novih pobud, ustvarja po šolah mladinske zborove, ki naj goje našo slovensko narodno pesem. Zborovodje novoustanovljenih mladinskih pevskih zborov v ptujskem srezu so na primer že imeli posebne pevske tečaje, ki jih je organiziral odsek za mladinske pevske zborove ptujskega društva JUU. Vodil jih je učitelj meščanske šole Hasl Drago, kateri je uvidel nujno potrebo, ki se je pokazala na osnovi predhodnega organizatoričnega dela društvenega odseka. Predavatelj je poudarjal sedanje zahteve po uvedbi petja po notah, ki jih predpisuje tudi učni načrt. Pokazal pa je tudi, kako si zamišlja najhitreje, najenostavneje in najuspešneje približati učencem notacijo in teoretsko snov sploh. Poudarjal je, da je vso teorijo treba izvajati »analitično« iz dane pesmi. Sintetične metode nikoli ne dosežajo v ljudski šoli onih uspehov, kakor jih želimo. V pevskem pouku moramo upoštevati predvsem narodno pesem, ker se ta pač ne da nadomestiti s konstruiranimi vajami, ki jih toliko najdemo v naših glasbenih pedagoških delih. Te so nepreizkušene in ne predstavljajo one vrednosti kakor prečiščena narodna melodija, ki jo je skozi stoletja preoblikoval narod. Predavatelj je pokazal nov način glasovnega šolanja, ki se da ustvariti na osnovi vglabljanja v plastičnost jezika. Pokazal je, katere čustvene nianse javljam v govoru z vokali in da s konsonanti posnemamo slušne in vidne dogodke iz okolice, ki jih v izgovorjavi ali zapeti besedi zlijemo z osnovno čustveno nianso. Seveda je v tem malo časa trajajočem tečaju mogel opozoriti le na najvažnejše, in še to le zelo bežno in površno. Udeleženci so uvideli, da bi zaradi temeljitejšee obravnave glasovnega šolanja, ki bazira na predhodnem študiju jezika, bili potrebni še nekateri sestanki.

Nadalje je obrazložil zahtevo, da moramo uspešno pedagoško delo vedno naslanjati na temeljito poznavanje človeka. Vzgoja ljudskošolske mladine mora teči v znamenju zahtev, ki se dajo opravičiti in združiti le s harmoničnim razvojem celotne otrokove biti. Z izmišljenimi »duhovitimi« metodami, ki nam jih je dala nedavna preteklost, nismo in ne bomo mnogo popravili današnjega nerazumevanja glasbe in upadanja veselja do petja. Ljudskošolskega otroka prežarevata jezikovni čut in muzikalnost tako zelo, da ni potreba posebne tenkočutnosti, da je ne bi opazili. Javlja se v vsem otrokovem ponašanju. Naloga učitelja je, da to muzikalnost izrazi in z njimi predela čim več pesmi. Učitelj mora vedeti, da pravilna glasbena vzgoja

oblikuje otrokovo duševnost in da vpliva celo neposredno na oblikovalne sile, ki gradijo organizem. Pravilna glasbena vzgoja organizira podedovane sposobnosti, oblikuje človekov jaz, ustvarja moralnost. Posebno važna je glasbena vzgoja zato tudi za one, ki jih sicer zaradi manjše glasbenosti puščamo pri pevskem pouku ob strani. Žal, da so učinki glasbene vzgoje s stališča na splošno vzgojno vrednost premalo vidni, in da zaradi tega doživljamo za pevski predmet toliko nerazumevanja in zapostavljanja pred drugimi učnimi predmeti. Uvidimo potrebo po intelektualnem napredku ljudstva! Toda kolikor bolj se mora ljudstvo zaradi napredka vezati s fizikalnimi zakonitostmi narave, toliko nujnejša postaja potreba, da se ustvari na drugi strani protitež preveliki materializaciji življenja. Ljudska umetnost je edini najvrednejši protitež. Naše ljudstvo je duševno in telesno vezano na trdo delo — na obdelovanje svoje zemlje. Malo je poezije v tem delovnem ljudstvu. Nikjer skoraj ne najdemo »trenutkov odmaknjenosti« od vsakdanjosti, skoraj nikoli ni življenje dvignjeno v »lepšo, višjo zavest«. Ljudska šola bi lahko v tem oziru z umetnostno vzgojo mnogo več storila. Z ustanovitvijo mladinskih pevskih zborov gotovo ne moremo pričakovati kake revolucije v kulturni obnovi našega podeželja, toda skromno lahko vendarle trdimo, da bo vsekakor poedincev usmerjalo osebno moralno vzgojo v pozitivnejšo smer in bo vendarle vreden sodružujoč faktor z drugimi ukrepi, ki jih bo morala naša bodočnost upoštevati pri obnovi pomladitvi podeželja. Poživitve narodnega petja, k čemu bodo največ doprinesli mladinski zbori, je torej važnejša zadeva, kakor bi sicer mislili. Zato je potrebno, da ji v bodoče posvečamo večjo pažnjo. Uspeh pa je seveda odvisen od poedincev, ki so pozvani k delu in ki imajo do takega dela veselje.

Je pa še v narodni pesmi tista iskra, ki naj pomaga zanetiti ogenj narodnega prebujenja in tistega preporeka vasi, ki že z zgodovinsko nujnostjo trka na naša vrata. Ako bomo to in še druga prizadevanja znali podpreti tudi s klicem po socialno-ekonomskem dvigu podeželja, potem se nam ne bo treba bati, da bi zaostali neke za razvojem ali da bi se odtujili sebi in ljudstvu.

Za dni, ki prihajajo kakor pomladanska povodenj, moramo tudi mi učitelji zavzeti že zdaj svoj odnos in postojanke:

Tovarišice in tovariši! Tam v Prekmurju, kjer so še vedno sezonski, na severni meji in tam v jeseniških revirjih in še drugod živi naš človek v težki stiski zadnje ure! Podajmo krepko temu našemu ljudstvu, upchanemu in izmučenemu, svojo desno roko; naj bo topel naš stisk in kjer koli in kadar koli zanj glas povzdignimo! To ljudstvo prebujajmo s prelepo našo pesmijo, ki naj pomaga, da ne bo več tujcu žebelj, temveč, da bo z nami vred postalo vsaj nekoliko tudi kladivo!

A. D.

Tovariš Anton Petriček — osemdesetletnik

Pred kratkim je dopolnil tov. Anton Petriček, nadučitelj v pok. v Zalcu, 80 let svojega bogatega delavnega življenja. Kakor je želel sam, je ta jubilej šel tiho mimo, vendar ga je celjsko učiteljsko društvo na svojem zborovanju skromno počastilo, saj ni moglo drugače. Velik in važen del društvene zgodovine je v zvezi z imenom in delom jubilar-tovim, ki je tudi danes čil in zdrav ter tovariš v pravem pomenu te besede, kakor je vedno bil.

Tovariš Petriček je l. 1877. prišel komaj 18 leten kot provizoričen podučitelj v Vojnik nad Celjem, kjer je tedaj učiteljeval vplivni in borbeni tov. Anton Brezovnik. Že l. 1880. najdemo v prvi številki v Celju izhajajočega »Popotnika« lepa poročila o zboro-

vanjih celjskega učiteljskega društva z njegovim podpisom. Že l. 1881. se pojavlja kot govornik in debatah okoli vprašanja ustanovitve enotne organizacije slovenskega učiteljstva. Ko je šlo za to, da ostane društvo v odločnih narodnih rokah, je prav tov. Petriček, v čigar žilah se je pretakala češka kri in je tedaj služboval že v narodnem trgu Zalcu, sestavil, spisal in razposlal vsem tovarišem v okraju, pa tudi samemu sebi dopisnico z naslednjim značilnim besedilom: »P. n. Dne 10. nov. 1887. bodite dosledni, složni, značajni! Volite Brezovnika! Slovenci gledajo na vas! Branite svoje pravice! Stojte kakor skala! Ne bodite strahopetneži, nego možje! Zahtevajte skrutinji!«

V razlagi duha nam Gol-Voj tolmači tudi njegovo polariteto, t. j. odkriva nam, da ima, tudi duh dva pola: negativnega in pozitivnega. Za ekstremno negativnega duha pravi, da se javlja človeški družbi v izrazu absolutne časti (v fevdalnem občestvu), medtem ko pozitivnega duha najde v manifestaciji kolektivne časti — občestvene ljubezni (ljudska demokracija). Med tema dvema poloma duha koleba slabotna, okrnjena, relativna čast, tako zvana meščanska čast (ki je seveda tudi faza duha), po kateri je današnja družba tudi oblikovana, podrejena duhovni metamorfozi.

Z odkrivanjem objektivnega duha in njegove polaritete nam odkriva prav za prav tri idealizme (temnega, mračnega, svetlega), tri morale, tri modifikacije človeškega uma, da, odkriva nam »tri filozofije«, od katerih je vsaka v svojem času in prostoru točna, po svoje točna in merodajna. Dalje, z odkrivanjem polaritete objektivnega duha nam predločuje tudi tri duhovne tipe ljudi: prvič hudobnega, drugič bedastega in tretjič dobrega (normalnega, socialnega). Navaša nam, da je človeka prvega tipa opisal Nikolaj Machiaveli, človeka drugega tipa Bernard Shaw in človeka tretjega tipa Maksim Gorki.

Vse svoje trditve pisec podkrepljuje tudi z zgodovinskimi podatki, kar je napravil zlasti na kraju knjige.

Tudi z vzgojnega vidika ima knjiga svojo vrednost, ker nam Gol-Voj na poseben način tolmači nastanek, izvor duhovno-dušne sile — zavisti in nato o tem, kako se more ta zla sila odpraviti iz družbe.

Knjiga je zanimiv pojav, saj nam prinaša mnogo svetlosti v zagonetnosti dobe, v kateri se tako slepo pehamo. Knjiga zasluži proučevanje posebno danes, ko prevladuje v družbi nazorska enostranost — materializem.

Tone Gaspari

Glede ustanovitve »Zaveze« pravi sam, da so bili njeni graditelji v prvi vrsti tovariši A. Brezovnik v Vojniku, Fran Kocbek v Zalcu in Armin Gradišnik, tedaj v Trbovljah. »Mi drugi, posebno pa jaz, smo bili le navadni težaki, ki smo zvesto in vztrajno sodelovali pri dovršitvi krasne stavbe.«

Nadalje pripoveduje: »Z zadovoljstvom me navdaja dejstvo, da sem več kot 46 let zvesto služil slovenskemu narodu kot učitelj po intencijah odličnih pedagogov, ki so namreč smatrali vzgojo naroda za važnejšo od pouka. Dasi so tudi srednje- in visokošolski učitelji vzgojitelji, vendar vzgojitelji naroda v širšem pomenu besede smo pa le mi osnovnošolski učitelji, na kar smo lahko ponosni. Dasi ne zahajam k zborovanjem učiteljskega društva, vendar zasledujem njegovo delovanje po dopisih v Učiteljskem tovarišu. Nekdanja Zaveza učiteljskih društev, sedanja sekcija JUU je v zelo sposobnih in zanesljivih rokah, kar me iskreno veseli. »Popotnik« je poln zanimivih znanstvenih, pedagoško didaktičnih razprav, ki mi zelo imponirajo. Sicer sem upokojen, a vendar ne poznam pokoja. Kot ljubitelj prirode se pečam z raznimi panogami kmetijstva, botaniziram, se kopam v Ložnici, ki teče blizu moje naselbine, v jesenskih večerih občudujem zvezdnato nebo, pozimi pa se grejem pri topli peči.«

Jubilant je bil več kot 52 let poslovodja Hmeljarskega društva za Slovenijo. Ogromno in uspešno je njegovo poštvovalno in smoteno delo tudi na gospodarskem področju. Široi Savinjske doline in izven nje je znana in spoštovana osebnost, ki mu narod dolguje vso hvaležnost. Odlikovan je z redoma sv. Save V. in IV. stopnje. Slovensko učiteljstvo s ponosom gleda v njem učitelja — vzornika kot narodnega, kulturnega in gospodar-

† Željko Križnar

Ob morju je bilo; v lepem mesecu maju, v cvetju in toplem soncu... Težko je dihal in srce mu je drhtelo. Iz bledega obraza so žalostno zrlle njegove oči in izražale hudo bolečino. Tihó smo stali tovariši okoli njega, tiho, samo on je od časa do časa dvignil svoj izmučeni obraz in iztisnil sunkoma nekaj besed.

»Zopet me je napadlo.«

»Že dolgo me ni tako.«

»Nič ni hudega...«

Po odhodu zdravnika mu je odleglo, stegnil se je po postelji, do tedaj je sedel globoko sključen. Mir se mu je vrnil na obraz in na vprašanje, kako se počuti, je zašepetal: »Sedaj mi je odleglo, sedaj mi je dobro...«

V zadnjem času so večkrat zrlle njegove oči prazno pred se in večkrat mu je srce močno drhtelo... Tovariš Križnar je trpel.

Splošne vesti

OSEBNA DOKLADA DODELJENIH USLUŽENCEV PROSVETNEGA RESORA

Finančno ministrstvo je dne 27. julija 1939. pod št. 22.456/I izdalo tole pojasnilo: »V čl. 3. uredbe o osebni in rodbinski dokladi državnih uslužbenecv št. 37.500/I—1935 je predpisano, da pripada uslužbenec, ki se začasno uporablja za službene posle izven kraja, kjer so postavljeni, osebna doklada po tistem draginjskem razredu, v katerega spada kraj, kjer je uslužbenec postavljen.

V točki 1. § 38. fin. zakona za leto 1938./39. je pa predpisano, da se smejo učitelji ljudskih, meščanskih, srednjih in strokovnih šol in gospodinjstev tečajev, kakor tudi šolski nadzorniki dodeljevati na delo drugim šolam, v prosvetno ministrstvo, v ministrstvo za telesno vzgojo ljudstva, k banskim upravam, sreskim načelnikom za prosvetni referat in mestnim šolskim nadzornikom, ter da taka dodelitev na delo sme biti kot izjema daljša od treh mesecev navzlic § 80. u. z.

Po tem se torej dodeljevanje na delo po § 28. fin. zak. za leto 1938./39. more smatrati kot začasno delo izven kraja, kjer je uslužbenec postavljen samo za prve tri mesece, medtem ko bivanje v kraju službene dodelitve nad tri mesece izgubi značaj začasne uporabe uslužbenca izven kraja njegove postavitve.

Zato se na podlagi prvega odstavka, t. č) pooblastila fin. ministrstva št. 2300/I-36 v zvezi s III. odstavkom, t. I., pooblastila št. 13.430/I-1939, pojasnjuje, da učiteljem (nastavnikom), dodeljenim na delo po § 38. t. I., fin. zakona za l. 1938./39. pripada:

a) za prve tri mesece, računši od prvega dne meseca, ki sledi nastopu nove službe, osebna doklada tistega draginjskega razreda, v katero spada kraj, v katerem so postavljeni;

b) za ves čas nad tri mesece osebna doklada tistega draginjskega razreda, v katerega spada kraj, kamor so dodeljeni na delo.

S prednim pojasnilom se strinja glavna kontrola po odločbi od 4. avgusta 1939., št. 103.997.

— Sreska učiteljska društva prosimo, da v zvezi z našo okrožnico št. 273 z dne 7. septembra 1939. takoj dostavijo sekciji članske sezname v dvojniku po stanju l. septembra in mesečno prijavo za september. Članski seznam in prijavo se morata po številu članstva ujemati. Z organiziranimi učitelji poročene učiteljice v seznamu podčrtajte. — Istočasno opominjamo vsa sreska društva na tukajšnji dopis št. 275 z dne 5. sept. 1939. Dalje sporočamo, da bomo tiskovine mesečnih prijav pošiljali le onim društvom, ki jih bodo naročila. Uprava sekcije.

3/4 ZAVITKA Kneippove

SLADNE KAVE TVORI DRAGOCENI PRAŽENI SLADNI SLADKOR

skega delavca. Obenem pa časti tudi njegove odlične zasluge za društvo, kateremu je bil pred 59 leti zapisnikar in pred 50 leti predsednik, nato pa dolgo vrsto let podpredsednik, agilen poročevalec in predavatelj ter med graditelji »Zaveze«.

Tovarišu Antonu Petričku kličemo: Ostani še mnogo let v krogu svoje ugledne rodbine tako srečen, zdrav, vever in svež, kakor si danes! Ostani še dolgo ohranjen svojim tovarišem in narodu!

F. R.

Ko bolezen še ni bila tako huda, je bil pok. tovariš priden in delaven. Huda bolezen ga je nekoliko odtrgala od dela, vendar ji ni popolnoma podlegel. Hotel je v delu pozabiti na svoje bolečine, bolezen je bila hujša. Vzel je od tovarišev slovo, da bi odšel na dopust, ki bi mu vrnil zdravje... vzel je slovo za vedno...

Gledal sem ga med cvetjem na mrtvaškem odru spokojnega ter z belim nageljčkom na prsih in zazdela se mi je, da je zašepetal kakor takrat ob morju: »Sedaj mi je odleglo... sedaj mi je dobro...«

Odleglo mu je in dobro mu je sedaj. Odleglo je tudi njegovim tovarišem in tovarišicam... Preveč je trpel...

Tovariš Križnar Željko nam bo ostal trajno v lepem spominu kot dober tovariš in poštvovalen prosvetni delavec, posebno pa se ga bodo spominjali člani Učiteljskega pevskega zbora, pri katerem je bil dolgo vrsto let pevec.

Naj bo tov. Željku lahka zemlja!

Vir.

SE ENA TABELA ZA PRERAČUNAVANJE NARODNO OBRAMBNEGA DAVKA

(Uslužbeni in 1 % doprinos)	Osnova spec. doprinos do	Zavezanec izpod 30 let poročen ali 25 let nezak. ali 2 otrokoma	Zavezanec s 3 ali 4 do 21 let starimi otroki, živečimi otroki	Zavezanec s 5 ali več do 21 let starimi otroki, živečimi otroki	Suma, poročeni ali vdovci nad 30 let brez otrok
10	0,75	—	—	—	2,25
11	1,25	0,75	—	—	5,—
12	1,75	0,75	—	—	5,—
25	2,25	0,75	—	—	5,—
26	2,75	2,25	0,75	—	7,50
27	3,25	2,25	0,75	—	7,50
28	3,75	2,25	0,75	—	7,50
29	4,25	2,25	0,75	—	7,50
30	4,75	2,25	0,75	—	7,50
50	5,—	2,25	0,75	—	7,50
51	5,50	5,—	2,25	—	10,—
52	6,—	5,—	2,25	—	10,—
53	6,50	5,—	2,25	—	10,—
54	7,—	5,—	2,25	—	10,—
75	7,50	5,—	2,25	—	10,—
76	8,—	7,50	5,—	—	15,—
77	8,50	7,50	5,—	—	15,—
78	9,—	7,50	5,—	—	15,—
79	9,50	7,50	5,—	—	15,—
100	10,—	7,50	5,—	—	15,—
I.	II.	III.	IV.	V.	

— Članom in članicam Sreskega učiteljskega društva Maribor—levi breg! Blizamo se našemu društvenemu občnemu zboru. Neštetokrat sem naglašal, da za uspešno ali neuspešno delovanje našega društva ne odgovarjajo le posamezniki, marveč brez izjeme vse članstvo, kateremu sem vsak čas ne le dajal prilike, marveč naravnost pozival k skupnemu sodelovanju, kateremu sledi tudi skupna, torej vsečlanska odgovornost za naše organizacijsko delo. Med drugim pa motijo uspešen naš delovni razmah oni člani (—ce), ki hočejo uživati članske pravice, ne da bi kolikaj redno plačevali članarino. Redni plačniki se upravičeno zgražajo nad temi »izjemniki«, katere ponovno opozorjam, da se bliža čas obračuna o vršitvi naših organizacijskih dolžnosti v minulem upravnem letu in to tudi dolžnosti plačevanja članarine! Zato članarinski dolžniki, storite svojo dolžnost že prve dni oktobra t. l. Po čl. 20. pravil JUU preneha biti redni član, kdor (že) do 1. aprila ne plača članarine, zdaj smo pa že pol leta po predpisanem roku! Vedimo: Čisti računi, dobri prijatelji! Predsednik.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUJ

—I Pravosodni minister je z ukazom kr. namestnikov z dne 28. septembra t. l. podelil splošno amnestijo za vse disciplinske krivde državnih in samoupravnih uradnikov in uslužbencev do 26. avgusta t. l., storjene v zvezi z volitvami poslancev v narodno skupščino dne 11. decembra 1938., bodisi da so nastale kot samostojna dejanja, bodisi v zvezi z amnestiranimi kazenskimi dejanji iz oddelka 2. ukaza z dne 5. septembra t. l., št. 83.271, ne glede na to, ali se je postopek že začel, ali je v teku. Če se še ni začel, se ne bo uvedel. In tudi ne glede na to, ali je razsodba že izrečena, naj bo pravomočna ali ne. (»Slovenec«, 30. septembra.)

—I Letošnja pedagoška predavanja na univerzi v Ljubljani. V oddelku pedagogike (vzgojeslovju) ima prof. dr. Osvald Karel na sporedu svojih predavanj kulturnoslovno pedagogiko, v praktično-pedagoškem seminarju pa bo obravnaval »delovno« in »doživljajočo« šolo. Priv. docent dr. Gogala Stanislav bo govoril o današnjem srednješolstvu, o didaktiki (način podajanja) srednješolskih predmetov, poleg tega pa bo imel vaje iz praktičnega vzgojeslovja v zvezi s hospitacijami na srednjih šolah. (»Slovenski dom«, 2. oktobra.)

—I Pomanjkanje učnih moči. Letošnje šolsko leto se je pričelo malone brez učiteljev. G. Ante Belihar je bil po prošnji premeščen v Križe, šolski upravitelj g. Musar

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje K. V. v K. Ali ima z učiteljem poročena učiteljica pravico do draginskih doklad in stanarine ter kuriva, če je mož več kakor mesec dni na orožnih vajah? Če ima pravico, prosim, kakšna je pot, da se to dobi? Po mojem mnenju služita takrat učitelja zakonca vsak v drugem kraju in imata ločeno gospodinjstvo.

Odgovor: Ker še ni bilo sličnega konkretnega primera, Vam svetujemo, da po službeni poti vložite na kr. bansko upravo prošnjo. Prosimo, da nas o uspehu prošnje obvestite.

—§ Vprašanje H. M. iz Sv. B. Vljudno Vas prosim, če bi mi pojasnili po možnosti v »Učiteljskem tovarišu«, kako je s prevedbami v IX. skupino? 21. julija so bila objavljena napredovanja v časopisih, od tedaj pa je vse tiho. Dekreta ni od nikoder in denaria tudi ne. Ker je v moji sosesčini nekaj kolegic, ki ravno tako čakajo rešitve, Vas prosim v imenu vseh, če bi nam to zadevo pojasnili.

Odgovor! Vsi odloki o napredovanjih se dostavijo po podpisu glavni kontroli v oceno in ko da ta svojo soglasnost, se šele izstavijo dekreti in razpošljejo banskim upravam za vročitev prizadetim z nakazilom zvišanih prejemkov. Z ozirom na to poslovanje se zavleče vročitev dekretov nekaj mesecev, a prejemki teko od dneva podpisa odloka (t. i. od 1. dne naslednjega meseca, § 20./2 U. Z.). Dekreti se niso došli, zato potrpite še malo, nakaže se Vam itak razlika za ves pretekli čas s plačo takoj, ko dospe dekret.

—§ Vprašanje M. P. iz Bl. — Ali imam po novi odločbi pravico do kurjave?

Odgovor! Ako ne živite z možem-neučiteljem v istem kraju, Vam pripada poleg stanarine tudi kurjava kot samici, kajti kurjava je prav tako sestavni del zakonitih prejemkov kakor stanarina.

Mladinska matica

—mm Druga številka »Našega roda« je izšla s sledečo bogato vsebino: Janko Samec: Otroci, molimo! (pesem); Boris Kranjc: O ljubezni; G. Rajčev-Katarina Spur: Bajnova žena; France Bevk: Peter Klepec (nadaljevanje); Mara Tavčarjeva: Kdo je (pesem); Anton Debeljak: Ignacij Hladnik; Vida Taufer: Prisega 9. oktobra 1939. (pesem); Anton Ingolič: Nabiralci mravljinčjih jajc; Anica Černejeva: Jabolko (pesem); Rozanov-Smasek: Travka; Danica Gruđen: Po gobe (pesem); * * *, Lukec in vino (slikopis); * * *: Deček in Ježek (pesem); Angela Vodetova: »Otroci, tudi letos ne pozabite na nas; * * *: Lažnivi zajček Kljukec; Tene Ljubič: Voda, vod! Anica Černejeva: Jenseka (pesem); * * *: Junaki sinjih višav; Veliki voz; Viljem Kunst: Daj nam danes naš vsakdanji kruh (nadaljevanje); S. Hotko: Zgodba brez besed; Jože Župančič: Pred 90 leti je privozil prvi vlak v Ljubljano; * * *: Junaka (pesem); Andrej Skulj: Pes govori človeku; Štefanija Gruđen: Datuna; J. Pavlin: Jurček (pesem); Drobne zanimivosti; Mladina piše; Uganke. Med ilustratorji so zastopani: P. Georgijev, znamenit bolgarski ilustrator, ki dela risbe izrecno za »Naš rod«, Riko Debenjak, Anton Znidaršič, L. Perko, Maksim Sedej, S. Hotko, K. Prunkova in drugi.

—mm Ekspedicija »Našega roda« se je izvršila v sredo 4. t. m.

—mm Cenjene poverjenike prosimo, da čimprej nakažejo naročnino za 1. in 2. številko. Na vse šole smo poslali frankirane dopisnice s prošnjo, da z obratno pošto pošljejo imena poverjenikov za »Naš rod«. Doslej ni-

Franc pa je bil 8. t. m. upokojen in se je nekaj dni nato že izselil iz šole. Dve učni moči sta na daljšem bolniškem dopustu. K sreči je malo pred upokojitvijo šolskega upravitelja nastopila služba ga. Lojzka Česen Padar, ki je bila premeščena z Blance. Ljudska šola v Zidanem mostu ima pet oddelkov, poučuje pa samo ena učna moč. Zato so otroci višjih oddelkov brez pouka že od začetka novega šolskega leta. Kakor doznavamo, sta bili imenovani že pred časom dve novi učni moči, Janko in Metka Torelli z Bučke, ki pa še vedno nista nastopila službe v Zidanem mostu. Prizadeti starši prosimo višjo šolsko oblast, da nam pošlje potrebne učitelje. — »Slovenski Narod« od 29. septembra.

—I Blagoslovitev »Doma za učiteljske« v Ljubljani je naslov poročila, ki ga prinaša »Orač« v mesecu oktobru, kjer pravi med drugim: Slovenski učitelji, ki se bodo tu vzgajali, bodo morali skrbeti, da bo ostal slovenski kmet zvest Bogu in Cerkev, kmečki zemlji in kmečki tradiciji. Na tem potu ga bo vodil duhovnik in pravi učitelj. Poudarjam pravi učitelj, tak, ki je z narodom zrasel, iz naroda izšel, ki bo z globoko vero in ljubeznijo do Cerkev prežet vzgajal kmečke sinove.

—I Pod naslovom »O nalogah učiteljstva« citira »Jutro« od 30. IX. nekaj misli iz uvodnika 8. štev. »Učiteljskega tovariša«.

smo prejeli niti polovice odgovorov. Vemo, da so ponekod dopisnice izginile. Na takih šolah prosimo, da se poverjeniki javijo po dopisnici. Poštna stroške naj si odtržejo pri nakazilu naročnine. Nekateri poverjeniki niso prečitali dovolj pazno navodil, ki smo jih poslali s prvo številko »Našega roda« na šole, 25 % provizijo nudi uprava samo pri razprodaji knjig, ne pa pri nabiranju naročnikov za »Naš rod«.

—mm Nagrade poverjenikom »Mladinske matice«. Ob jubilejnem letu »Našega roda« je razpisala Mladinska matica za svoje najagilnejše poverjenike 13 nagrad. V komisiji za nagradno žrebanje, ki se je določila na učiteljski skupščini, so bili tov. Jože Šušteršič, Franc Hajnšek in Janko Pogačnik. V poštev je prišlo 317 poverjenikov. Izžrebani so bili: poverjenik šole za Polzelo, ki prejme 1000 din nagrade; poverjenik šole v Črnomlju 500 din; poverjenik šole Sostro 500 din. Nagrade po 300 din je odločil žreb poverjenikom šol: 1. Škofja Loka, 2. Nomenj, 3. Ljubljanska pomožna šola, 4. Krka, 5. Dol pri Ljubljani, 6. Moravče, 7. Vrhnika, 8. Krašnja, 9. Sv. Vid nad Cerknico in 10. Hrašnik, deška. Šole, ki niso še javile imen nagrajenih poverjenikov, prosimo, da to čimprej store, da jim nagrade nakažemo.

Učiteljska tiskarna

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

—t Prešernove in Gregorčičeve poezije so izšle v minjaturni izdaji. Lični knjižici se dobijo pri Učiteljski tiskarni po 20 din komad.

—t Opozorilo in poprava. Pavel Flere, Josip Jurančič, Andrej Skulj, Ernest Vranc: Naše knjige III. Po domačih krajih stane 18 din in ne 16 din, kakor je pomotoma navedeno v ceniku Učiteljske tiskarne.

—t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

—t Novo šolsko leto prinaša novo delo in skrb. Za zgodovinski in zemljepisni pouk vam nujno priporočamo, da si nabavite v knjižarni Učiteljske tiskarne sličice za zgodovinski in zemljepisni pouk. Sebi olajšate delo, šolarjem napravite pouk zanimiv. Serija 30 slik stane din 4.—

—t Ročni katalog za 1939/40. je dotiskan. Kdor si ga še ni naročil, naj stori to takoj.

—t Učiteljska tiskarna priporoča cenjenemu učiteljsstvu brošuri: Moj razred, I. in II. del. Brošuri je spisal tovariš Miloš Ledinek, izdal pa Pedagoški tisk v Mariboru.

Šolski radio

—r Torek, 10. oktobra: Naša slovenska glasba, g. Stanko Prek. Razpored: 1. Vrednost in pomen glasbe. 2. Razvoj slovenske vokalne glasbe od Gallusa, Trubarjevega sodobnika, do danes. 3. Razvoj slovenske instrumentalne glasbe. — Petek, 13. oktobra: Iz Hrvatskega Zagorja do Fruške gore. Slike s potovanja. Dialog z glasbenimi vložki, vodi g. Miroslav Luštek. V počitnicah potujeta 2 dijaka po Hrvatski. Štiri slike nam pokažejo sončne in senčne strani potovanja, obenem pa tudi gospodarski socialni in kulturni obraz tega dela hrvatske zemlje.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 8. oktobra, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila.

Stanovska organizacija JUJ

Iz društev

Vabila

— JUJ — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO bo imelo svoj občni zbor v soboto, 14. oktobra, ob 9. uri v telovadnici II. deške šole na Cojzovi cesti. Dnevni red: 1. Otvoritev. — 2. Poročilo o banovinski skupščini. — 3. Poročilo o državni skupščini. — 4. Poročilo funkcionarjev: predsednika, tajnika, blagajničarke. — 5. Poročila nadzorstva in razrešnica. — 6. Volitve. — 7. Slučajnosti in nasveti.

— JUJ — SRESKO DRUŠTVO LITJA bo zborovalo v soboto, 14. oktobra 1939., ob 9. uri dopoldne, takoj po prihodu zidanmoškega vlaka v posebni dvorani restavracije pri g. Cirilu Majcnu na glavnem kolodvoru v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Otvoritev in sprejem novih članov. — 2. Predavanje: prof. Ivan Kolar: O slovenskem pravopisu. (V debati bo predavatelj odgovarjal tudi na vprašanja udeležencev iz pravopisja, spisa itd.) — 3. Poročila o banovinski skupščini JUJ in glavni skupščini JUJ. — 4. Razgovor o priporočilih za občni zbor, v novembru t. l., razgovor o morebitni delitvi šreza v zasavski in višenjski del našega šreza. — 5. Društvene zadeve, poročila funkcionarjev, došli dopisi. — 6. Slučajnosti in prosti nasveti. — Vabimo vse članstvo, da se sigurno udeleži prvega letošnjega zborovanja. Korporativna udeležba naj bo znak discipliniranega članstva. Považite v naš krog in privedite s seboj tudi vse doslej še neorganizirane, posebno še tov. novinke in novince in vse one, ki so v poslednjem času dospeli v naš okraj. — Odbor.

— JUJ SRESKO DRUŠTVO V ŽUZEMBERKU bo imelo v soboto, dne 14. okt. 1939., ob 10. uri dopoldne v šoli v Žuzemberku svoj redni občni zbor s sledečim sporedom: 1. Otvoritvena beseda predsednika. 2. Iz sodobne metodike; predavala bo prof. Anica Černejeva. 3. Poročila društvenih funkcionarjev. 4. Volitve. 5. Proračun. 6. Slučajnosti. — Pridite gotovo vsi; nove, mlade tovariše(ice) še posebej vabimo! Odbor.

— JUJ — SRESKO DRUŠTVO LAŠKO sporoča svojemu članstvu, da se vrši prvo letošnje zborovanje, ki bo združeno z občnim zborom, v soboto, 14. okt. 1939., ob 8. uri v Zidanem mostu. Dnevni red: 1. Otvoritveni govor predsedujočega. 2. Zapisnik. 3. Poročila funkcionarjev. 4. Volitve (ob pol 10. uri). 5. Proračun za leto 1939./1940. 6. Predavanje:

Novosti na knjižnem trgu

Knjiga dr. Praprotnik Sabine:
»Zdrav in bolan otrok« —
učitelj v spremljevalec v šoli in med narodom

Zdravi otroci — zdrav narod.

Konec šolskega leta 1938./39. so učiteljice sreza Lendava sklenile ob dvajsetletnici osvoboditve Prekmurja seznaniti vse matere z nego dojenčka in zdravega ter bolnega otroka.

Priredile so v Beltincih tečaj za vse učiteljice in je bil odziv skoro 100 %, saj so bile učiteljice uverjene, da bo tečaj, ki ga je vodila ga. dr. Praprotnik Sabina, spec. za otroške bolezni v Ljubljani, izpopolnil vrzel, katera je marsikateri učiteljici otežkočala uspešno delovanje v svojem šolskem okolišu. Ta tečaj je vzbudil v učiteljicah odličen interes in so sklenile:

1. Poučiti vse matere v srezu o pravilni negi dojenčka.
2. Obdariti iz vsakega šolskega okoliša vsega sreza po 1 mater z vso opremo za dojenčka, t. j. približno 33 mater.

3. Izdati knjižico z vsemi potrebnimi nauki za matere, ki naj bi bila poceni tako, da bi si jo lahko umislila sleherni mati.

Do realizacije poslednje točke je prišlo konec avgusta tega leta, ko je darovala učiteljicam lendavskega sreza tekst za knjigo »Zdrav in bolan otrok« ga. dr. Praprotnikova in z izkupičkom te knjige se nameravajo izvršiti sklepi, iznešeni na tečaju v Beltincih.

Kar se tiče knjige »Zdrav in bolan otrok« same, moramo ugotoviti dejstvo, da Slovenci ne razpolagamo v obilni meri s tovrstno literaturo. Vsebinska je izredno posrečeno zbrana in zgoščena, slog preprost — brez učenih izrazov, kar dr. Praprotnikova sama poudarja v svojem uvodu. Knjiga je prvenstveno namenjena preprosti kmečki materi, ki bi ji naj bila svetovalec in hkrati zdravnik, poseb-

Državljska vzgoja (Jelo Janežič). 7. Poročila o skupščinah in slučajnosti. — Radi enotnosti se bodo izvršile tudi letos volitve, in to ob pol 10. uri. To se pravi, do 9. ure morajo biti pravilno opremljene kandidatne liste ter eventualni predlog za tajno glasovanje v rokah predsednika. Predlagateljem so formulirali kandidatnih list na razpolago pri društveni tajnici. — Prosimo, da se vsi, ki so bili sedaj nameščeni ali premeščeni v naš srez, prijavijo društvenemu blagajniku kot redni člani. Posebno mlajše članstvo (novince) vabimo, da se odzovejo! Članstvo v JUJ — stanovska dolžnost! — Posebej še opozarjamo na predavanje J. Janežiča, ki je za današnji čas nadvse aktualno! Na svidenje, torej, v Zidanem mostu! Uprava.

— JUJ — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU bo imelo v soboto, 21. okt. 1939., v Gornji Radgoni svoj redni občni zbor z začetkom ob pol 10. uri in s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev in sprejem kandidatnih list. 2. Situacijsko poročilo v zvezi z dopisi. 3. Poročilo o banovinski in glavni skupščini. 4. Poročila društvenih funkcionarjev in nadzornega odbora. 5. Volitve novih odborov in odsekov. (Ob 11. uri.) 6. Proračun in določitev članarine za leto 1939./1940. 7. Predlogi in nasveti. — Pred občnim zborom razgovor o sestavi kandidacijske liste. Pridite polnoštevilno! Pričnite z rednim plačevanjem članarine, zaostankarji poravnajte dolgove! Pristopajte tudi tisti, ki stojate še ob strani, ker le v skupnosti je moč. Odbor.

— JUJ — SRESKO DRUŠTVO KOZJE bo imelo zborovanje dne 21. oktobra 1939. ob 10. uri dopoldne v ljudski šoli v Kozjem. — Dnevni red: Zapisnik. Poročila odbora. Poročila delegatov banov. in glavne skupščine. Referat o stanju v sekciji po odposlancu sekcije. Jože Mihevc, predavanje: Učiteljevo delo na vasi. Volitve. Predlogi in slučajnosti. Odbor.

— JUJ SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA-OKOLICA, VZHODNI DEL, ima svoj redni letni občni zbor dne 14. okt. 1939. ob 9. uri v magistratni dvorani v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Poročila društvenih funkcionarjev. 2. Poročila delegatov banov. in glavne skupščine. 3. Volitve novega odbora. 4. Slučajnosti. — Tovariše opozarjamo, da oddajo kandidatne liste pred pričetkom 3. točke dnevnega reda (Volitve). — Naročniki Slov. šol. matice naj se pred zborovanjem javijo pri tov. blagajničarki, kjer bodo prejeli knjige. Odbor.

no revnim materam in pa onim, ki so oddaljene od zdravniške pomoči. Knjiga bo dobro služila tudi vsakemu inteligentu, ker v njej zaslediš še mnogo gradiva, ki je spričo napredka sodobne medicine potrebno predvsem učitelju, da se seznani z njim.

V knjigi je govora o higieni noseče žene, o ravnanju, prehrani, odstavljanju dojenčka, zobovju, o negi dojenčka, o bolezenskih znakih otroka i. dr. Kratko in jasno so opisani vsi znaki in zdravljenje vseh nalezljivih otroških bolezni. Posebno poglavje je posvečeno tudi negi bolnega otroka, kjer najdeš vse polno praktičnih nasvetov glede prehrane, kopanja in vrst kopeli ter ovitkov, splošno, osvetljene so vse napaake, ki se v vsakdanjem življenju tako često opažajo.

Na koncu je podan kratek pregled najnujnejših potrebščin in zdravil domače lekarne, ki si jih bo lahko omislila vsaka kmetiška in šolska lekarna za uporabo v zdravstveni službi med narodom brez posebnih velikih stroškov. — Knjiga zasluži zaradi tega vso pozornost. Idealna in plemenita zamisel učiteljice obmejnega sreza in požrtvovalnost g. dr. Praprotnikove zasluži vsekakor pohvalo. Od strani vsega učiteljstva, pa je pričakovati, da podpre akcijo agilnih tovarišic v polni meri s tem, da razširi knjigo »Zdrav in bolan otrok« med najširše plasti našega preprostega naroda. Posebno pa je želeli, da učiteljstvo samo sega po knjigi in naj nauke uspešno širi med nepoučene matere. Naj ne bo učiteljice — pa tudi ne učitelja, ki ne bi imel v svoji knjižnici priročnik »Zdrav in bolan otrok«, v katerem najdeš vse polno dobrih nasvetov, ki so posebno učiteljstvu na deželi nujno potrebni; da lahko svetuje ob raznih prilikah.

Menim, da bi se na vsaki šoli moral najti tovariš(ica), ki bi se prostovoljno oglašil, da podpre stremelnja učiteljice lendavskega sreza in bi prevzel skrb za razprodajo vsaj 10 do 20 izvodov, ki bi jih razpečal med starše svojega šolskega okoliša.

Broširan izvod stane 5 din, vezan 15 din. Knjigo je dobiti v vseh knjižarnah. Naročila sprejema tudi tovariša: Prešeren Štefanka, Beltinci, Prekmurje.

Narodni učitelj

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000 — vsem javnim nameščencem po 7 % proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvo.